ימי עיון בתנ"ך תשפ"ו

Teffilot Avot Tiknum
Is there a solid scriptural basis for the daily prayer?
Rav Yair Kahn

1. ברכות דף כו עמוד ב
איתמר רבי יוסי ברבי חנינא אמר תפלות אבות תקנום רבי יהושע בן לוי אמר תפלות כנגד תמידין תקנום ... תניא כוותיה דרבי יוסי ברבי חנינא אברהם תקן תפלת שחרית שנאמר וישכם אברהם בבקר אל המקום אשר עמד שם ואין עמידה אלא תפלה שנאמר ויעמד פינחס ויפלל יצחק תקן תפלת מנחה שנאמר ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב ואין שיחה אלא תפלה שנאמר תפלה לעני כי יעטף ולפני ה' ישפך שיחו יעקב תקן תפלת ערבית שנאמר ויפגע במקום וילן שם ואין פגיעה אלא תפלה שנאמר ואתה אל תתפלל בעד העם הזה ואל תשא בעדם רנה ותפלה ואל תפגע בי

2. ספר המצוות לרמב"ם מצות עשה ה
והמצוה החמישית היא שצונו לעבדו יתעלה ... ואעפ"י שזה הצווי הוא גם כן מן הציוויים הכוללים ... הנה יש בו יחוד שהוא צוה בתפילה. ולשון ספרי ולעבדו זו תפילה ...

3. השגות הרמב"ן לספר המצוות
ואין הסכמה בזה. שכבר בארו החכמים בגמרא תפלה דרבנן ... ומה שדרשו בספרי ולעבדו זה התלמוד ד"א זו תפלה אסמכתא היא או לומר שמכלל העבודה שנלמוד תורה ושנתפלל אליו בעת הצרות ותהיינה עינינו ולבנו אליו לבדו כעיני עבדים אל יד אדוניהם. וזה כענין שכתוב וכי תבאו מלחמה בארצכם על הצר הצורר אתכם והרעותם בחצוצרות ונזכרתם לפני ה' א-להיכם והיא מצוה על כל צרה וצרה שתבא על הצבור לצעוק לפניו בתפלה ובתרועה

4. רמב"ם הלכות תעניות פרק א
מצות עשה מן התורה לזעוק ולהריע בחצוצרות על כל צרה שתבא על הצבור, שנאמר על הצר הצורר אתכם והרעותם בחצוצרות

5. רמב"ם הלכות תפילה פרק א
מצות עשה להתפלל בכל יום שנאמר ועבדתם את ה' א-להיכם ... ואין מנין התפלות מן התורה, ואין משנה התפלה הזאת מן התורה, ואין לתפלה זמן קבוע מן התורה.... וכן תקנו שיהא מנין התפלות כמנין הקרבנות

6. רמב"ם הלכות מלכים פרק ט
על ששה דברים נצטווה אדם הראשון ... הוסיף לנח אבר מן החי ... נמצאו שבע מצות, וכן היה הדבר בכל העולם עד אברהם, בא אברהם ונצטוה יתר על אלו במילה, והוא התפלל שחרית, ויצחק הפריש מעשר והוסיף תפלה אחרת לפנות היום, ויעקב הוסיף גיד הנשה והתפלל ערבית

7. רבי אליהו מזרחי שמות פרשת בא פרק יא פסוק ב
אמרו אברהם תקן תפלה שחרית, שנאמר 'וישכם אברהם בבקר אל המקום אשר עמד שם' ואין עמידה אלא תפלה, שנאמר 'ויעמוד פנחס ויפלל'', ואין זה לומר שכל מקום שנאמר בו עמידה היא תפלה. ועוד אמרו ''יצחק תקן תפלת המנחה, שנאמר 'ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב' ואין שיחה אלא תפלה, שנאמר 'ולפני ה' ישפוך שיחו'. יעקב תקן תפלת ערבית, שנאמר 'ויפגע במקום' ואין פגיעה אלא תפלה''. וכן בכמה מקומות בתלמוד וכלם ממין אחד.

8. ברכות דף ו עמוד ב
אמר רבי חלבו אמר רב הונא כל הקובע מקום לתפלתו א-להי אברהם בעזרו וכשמת אומרים לו אי עניו אי חסיד מתלמידיו של אברהם אבינו ואברהם אבינו מנא לן דקבע מקום דכתיב וישכם אברהם בבקר אל המקום אשר עמד שם ואין עמידה אלא תפלה שנאמר ויעמוד פינחס ויפלל

Teffilot Avot Tiknum
Is there a solid scriptural basis for the daily prayer?
Rav Yair Kahn

9. פני יהושע ברכות דף כו עמוד ב
בגמרא איתמר רבי יוסי בר חנינא אמר תפלות אבות תקנום ורבי יהושע בן לוי אמר כו'. לכאורה נראה דהך פלוגתא תליא בפלוגתא דתנאי לקמן אי תפלת ערבית רשות או חובה דמאן דסבירא ליה רשות על כרחך סבר דכנגד תמידין תקנום ומש"ה תפלת שחרית ומנחה חובה משא"כ תפלת ערבית שאינה אלא כנגד אברים ופדרים דלא מעכבי כפרה ועוד שעיקר מצותן להקטירן ביום ומש"ה הוי שפיר רשות ומ"ד תפלת ערבית חובה סובר דתפלות אבות תקנום דלפי"ז כולהו שלש תפלות כי הדדי נינהו דמאי שנא

10. שו"ת הרמ"ע מפאנו סימן יד
אמרו לעולם יהא אדם זהיר בתפלת המנחה, וזכרו אחריה תפלת ערבית שהיא רשות וקבעוה חובה לפי שלא תקנה יעקב אבינו אלא בגלותו

11. ברכות דף כז עמוד ב
מעשה בתלמיד אחד שבא לפני רבי יהושע אמר לו תפלת ערבית רשות או חובה אמר ליה רשות בא לפני רבן גמליאל אמר לו תפלת ערבית רשות או חובה אמר לו חובה אמר לו והלא רבי יהושע אמר לי רשות אמר לו המתן עד שיכנסו בעלי תריסין לבית המדרש כשנכנסו בעלי תריסין עמד השואל ושאל תפלת ערבית רשות או חובה אמר לו רבן גמליאל חובה אמר להם רבן גמליאל לחכמים כלום יש אדם שחולק בדבר זה אמר ליה רבי יהושע לאו אמר לו והלא משמך אמרו לי רשות אמר ליה יהושע עמוד על רגליך ויעידו בך עמד רבי יהושע על רגליו ואמר אלמלא אני חי והוא מת יכול החי להכחיש את המת ועכשיו שאני חי והוא חי היאך יכול החי להכחיש את החי היה רבן גמליאל יושב ודורש ורבי יהושע עומד על רגליו עד שרננו כל העם ואמרו לחוצפית התורגמן עמוד ועמד אמרי עד כמה נצעריה וניזיל בראש השנה אשתקד צעריה בבכורות במעשה דרבי צדוק צעריה הכא נמי צעריה תא ונעבריה ... נוקמיה לרבי אלעזר בן עזריה דהוא חכם והוא עשיר והוא עשירי לעזרא ... אמר רבן גמליאל הואיל והכי הוה איזיל ואפייסיה לרבי יהושע כי מטא לביתיה חזינהו לאשיתא דביתיה דמשחרן אמר לו מכותלי ביתך אתה ניכר שפחמי אתה אמר לו אוי לו לדור שאתה פרנסו שאי אתה יודע בצערן של תלמידי חכמים במה הם מתפרנסים ובמה הם נזונים